

ИМА ЛИ МЯСТО „НОВОТО ИЗКУСТВО“ В КЛАСНИТЕ СТАИ? АЛТЕРНАТИВА ЛИ Е МОДЕЛЪТ 1:1

Георги Йорданов

Втора английска езикова гимназия „Томас Джеферсън“ – София

Резюме. Статията се опитва да определи пресечните точки между богатството на традицията и ракурса на съвременните дадености. Посочено е, че конвенционалният метод на преподаване трудно може да отговори на новите потребности за знания, необходими за пълноценно включване в съвременното общество. Изведена е ролята на училището като комуникационен център, в който се раждат и толерират нови идеи и насърчава цялостния творчески капацитет. Потърсено е мястото на иновативните образователни практики в преподаването на изобразително изкуство. Дадени са примери за упражнения и добри практики в тази област.

Ключови думи: конвенционален метод на преподаване; нови потребности за знания; нови идеи; творчески капацитет; изобразително изкуство

В динамичния свят, в който живеем, трудно се осъществява общуване между богатството на традицията и ракурса на съвременните дадености. Това рефлектира върху междуличностния диалог учители – ученици. Училището трябва да се превърне в комуникационен център, в който се раждат и толерират нови идеи, да насърчава цялостния творчески капацитет, за да може да се върви в крак с динамичното време, в което живеем. Традиционните методи на обучение остаряват и нямат отговори към новото динамично общество. Все по-често се случва да чуем гласа на недоволните ученици, учители, родители. Изглежда, че конвенционалното образование вече не може да осигури оптимално знание за съвременното общество. Училището, и в частност учителят продължават да преподават по старите норми и правила. Учениците, от своя страна, чуват неща, които са им скучни и неразбрани. Получава се отдалечаване и неразбирателство между двете най-важни нива в образованието – учител и ученик. Изкуството е едно от основните неща за формирането на ценности, но когато не се преподава по удачен и разбираем начин на учениците, то губи своята формираща сила.

Говорим за един вид ново, нетрадиционно образование по изобразително изкуство. За тотална смяна на възгледите у преподавателите, за да се сформира ново мислене, адекватно към новата среда. В традиционното преподаване има прека-

лено много цензура, прекалено много „аристократичност“ и в един момент преподавателите по изкуство, вирнали носове, остават тотално неразбрани както от системата, така и от учениците. И докато децата се променят, средата около тях се променя, единственото което остава същото, е маргиналният учител по рисуване. Защо непрекъснато е тази ритуална повтораемост на едни и същи теми и задачи? Предполагам, че родителите на децата, че дори и техните родители, свързват часовете по изобразително изкуство с рисуване на круши и ябълки. Защо – доста разтеглено във времето, художественото образование губи от своята активност и динамика и в същото време не допуска много важни дялове, иновативни, съдържателни като обем, които да бъдат разгърнати точно тогава, когато е необходимо? Това налага необходимостта да се изпробват различни образователни форми, за да се установи ефективността им съобразно с очакваните резултати. В отговор учебната програма по изобразително изкуство трябва да е съобразена с потребностите на времето и динамиката на развитие на заобикалящата ни действителност. Тя трябва да е отворена, гъвкава и динамична система за обучение и възпитание чрез изкуство.

Съвременното обучение по изобразително изкуство е във време, когато достъпът на информация е улеснен значително чрез глобалната електронна мрежа. Характерно за сегашното младо поколение, израснало с дигиталните информационни технологии, е възможността за връзка с интернет и други електронни източници, посредством които се създават условия за обогатяване познанията в областта на теорията, практиката, историята и съвременните изяви и тенденции. В този смисъл, в системата на съвременното обучение по изобразително изкуство е наложително да се осмисли и обогати утвърденият вече модел за визуална информация и комуникация, с което да се отговори на предизвикателството и да се предложат интерактивни образователни методи и дигитални технологии, които безспорно ще активизират отношението на учениците към проблематиките на дисциплината.

Затова и ставаме свидетели на навлизащите нови, модерни практики, които действат на различен от досегашния принцип. Много от тези системи са все още на експериментално ниво, но по-разработените от тях показват огромен потенциал и обещаващи резултати – в пъти по-добри от резултатите, които показват традиционните методи на образование в последните години. Времето доказва нуждата от модела 1:1. Това, което преди беше иновация, сега става неотменима нужда.

Къде се крие успехът на иновативните практики в образованието, имат ли те място в преподаването на изобразително изкуство?

Един от тези интересни, нови и предизвикателни методи на преподаване е моделът 1:1. Особено голямо е предизвикателството в часовете по изобразително изкуство – заради тоталната смяна на методите и концепцията на преподаване. Чрез дигиталните технологии и виртуалното изкуството стана изключително

достъпно. Днес постоянно се създава всевъзможен софтуер, който да помага на учителите, художниците и учениците да създават образи в рисуването. Всеки от нас има на смартфона или на хромбука си достъпна програма за рисуване. От друга страна, чрез интернет можем да се „разходим“ из всяка картинна галерия по света, да разгледаме до детайли всяка изложена в тях картина. Този директен допир с изкуството премахва много прегради у реципиента, прави изкуството достъпно, поражда желание – или чрез достъпния софтуер, или чрез виждането на съответните детайли, човек да се опита да твори. Трябва да се използва този творчески потенциал, независимо от неговия вид.

Приложенията за компютри и телефони са вид визуална комуникация, съчетаваща образа и словото, която може да се включи в обучението. Изработването на игри или примамливи приложения, забавни визуални задачи и пъзели са сред многото методи, с които младите хора навлизат в обширния свят на изкуството. В модела 1:1 лесно се използват тези интерактивни дигитални форми, като алтернатива на традиционното обучение по изобразително изкуство. Чрез взаимодействие те провокират чувствата, емоциите и въображението на учениците, стимулират ги чрез непосредствено въздействие върху сетивата. Така наречените комуникативни изкуства са неограничени в използването на изразни средства. Чрез модела 1:1 мултимедийната технология и нейният обхват се използват за създаване на компютърни обучителни курсове и справочници, като енциклопедии и алманаси. Обучителният процес се реализира чрез серия от презентации, текст на определена тема и свързани илюстрации в различни информационни формати.

Възможностите на модела 1:1 и на дигиталните електронни технологии оказват положително влияние както в сферата на визуалните изкуства, така и върху развитието на обучението по всички предмети, като се разчита на взаимовръзките им. Такъв пример е STEAM направлението.

Въвеждането на метода 1:1 доведе до разнобразяване на стандартната класно-урочна система, създаване на умения за презентиране на резултатите от екипната работа, развиване на умения за самоконтрол и самооценка. Проектно ориентираното обучение е забавен начин учителите да направят ученето достъпно и учениците активни и отговорни към процеса на собственото си обучение.

В съвременните артистични изобразителни пространства особено голямо значение добиват възможностите на компютъра и съответните програмни продукти, свързани с възможностите на компютърната графика (векторна и растрена), компютърната анимация, дигиталната фотография и други технологии, реализирани чрез софтуерни пакети. Много компютърни програми дават възможност за изобразения, които освен чрез „рисуване“ се постигат и с формена, цвятова или графична обработка на готови стандартни образи, фигури и шаблони.

Изображенията и останалите визуални форми могат да се променят чрез преместване, групиране, комбиниране, закриване, подравняване и други методи.

Към изображенията могат да се добавят рисунки, текст, фотографии, видео, звук или комбинации от тях – в зависимост от възрастовите и индивидуалните възможности на учениците. Моделът 1:1 помага на учениците сами да структурират елементи от собствените си знания и умения, а учебният процес ще надмogne още повече негативите на пасивното възприемане, превръщайки ги в реално индивидуално и едновременно активно творческо съучастие. Работейки по този начин, обучаеми и обучаващи развиват критично мислене, работа в екип, комуникационни умения, дигитални умения, креативност и много други. Темата за медийната грамотност също е ключова при успешното реализиране на модела 1:1. Учениците имат цялата информация „на върха на пръстите си“ и е от изключително значение да умеят да отсяват фактите и да проверяват достоверността на източниците си.

В заключение може да се каже, че дигиталните технологии трансформират много от традиционните форми на преподаване на изкуство, а явления като интернет изкуство, интерактивно инсталационно изкуство, виртуална реалност са се превърнали в ежедневие. В тази епоха на дигитализация е важно да се отбележи, че светът на изкуството претърпява множество собствени трансформации. Постоянният процес на развитие на технологиите и използването им в изкуството са предпоставки за разширяване и промяна на обсега на преподаване на изобразително изкуство.

IS THERE A PLACE FOR A “NEW ART” IN THE CLASSROOM? IS THE 1:1 MODEL AN ALTERNATIVE

Abstract. This article attempts to define the intersections between the richness of tradition and the perspective of modernity. It is pointed out that the conventional method of teaching can hardly meet the new demands for knowledge necessary for successful inclusion in the modern society. The role of the school as a communication center where new ideas are born and tolerated and the overall creative capacity is encouraged is highlighted. The place of innovative educational practices in the teaching of art is sought. Given are examples of exercises and good practices in this area.

Keywords: conventional teaching method; new knowledge needs; new ideas; creative capacity; fine arts

✉ **Georgi Yordanov**

Teacher in fine arts

Second English Language School “Thomas Jefferson”

Sofia, Bulgaria

E-mail: 2els.Sofia@2els.com